

HC 6a, 17-12-2019, Huwelijksvermogensrecht en afstamming

Het IPR is alom aanwezig. Vb. Mr Frank Visser was rijdende rechter. Hij had een programma: 'Recht in de regio'. In 2013 ging het om een casus genaamd 'Getrouwd in Las Vegas'. Mevrouw Rotgans was gehuwd in Las Vegas en zij was daarna terug naar Nederland gegaan om te wonen met haar man. Zij had documenten meegenomen op vakantie naar Las Vegas. Na anderhalf jaar liep de relatie spaak. Zij wil van het Amerikaanse huwelijk af. De gemeente had gezegd dat zij terug moest naar Las Vegas. Het huwelijk is in Nederland niet geldig, maar zij kan niet opnieuw trouwen met een ander, want zij is getrouwd. Wat zijn de IPR-vragen? Ten eerste: is het huwelijk te erkennen in Nederland.? Het huwelijk moet op de plaats van voltrekking rechtsgeldig zijn. In casus gaat het om een echt huwelijk volgens het recht van Las Vegas. Het huwelijk wordt in Nederland erkend. Ten tweede: is de Nederlandse rechter bevoegd kennis te nemen van een echtscheidingsverzoek? Aan de hand van Brussel II-bis moet de Nederlandse rechter zijn bevoegdheid vaststellen (art. 3). De eerste grond is dat de rechter bevoegd is als beide echtgenoten gewone verblijfplaats hebben in Nederland. Ook dat beide echtgenoten de Nederlandse nationaliteit hebben is een grond voor de bevoegdheid van de Nederlandse rechter. Ten derde: welk recht is van toepassing op het huwelijksvermogensregime? Het kan zijn dat er een algehele gemeenschap van goederen is ontstaan. Hoe moet dat in Nederland worden vastgesteld?

De vraag is welke bron toegepast moet worden. Het Haags Huwelijksgevolgenverdrag, het **Chelouche/Van Leer-arrest**, het Haags Huwelijksvermogensverdrag of de Huwelijksvermogensrechtverordening. Bij een huwelijk gesloten na 29 januari 2019, dan is de huwelijksvermogensrechtverordening van toepassing. De vraag is wat de regeling die van toepassing is zegt over het toepasselijke recht. Stel dat de huwelijksvermogensrechtverordening van toepassing is, wat zegt de verordening dan over het toepasselijke recht?

De verordening verklaart in art. 21 uit te gaan van een eenheidsstelsel. De huwelijksvermogensrechtverordening gaat uit van één huwelijksboedel waarop één rechtsstelsel van toepassing is. Er tegenover staat het splitsingsstelsel, waarbij regels zijn voor roerende zaken en onroerende zaken binnen de boedel. Al het vermogen dat de echtgenoten bezitten vormt voor de huwelijksvermogensrechtverordening één geheel. De verordening gaat uit van het onveranderlijkheidsbeginsel (art. 46 preambule). Het huwelijksvermogensrecht wordt vastgesteld aan de hand van de feiten en omstandigheden op het moment van huwelijksluiting en dat verandering van de feiten en omstandigheden in de loop van het huwelijk geen verandering brengt in het toepasselijke recht. Bij het Haags Huwelijksvermogensverdrag kan het toepasselijke recht in de loop van het huwelijk wijzigen. Bij de verordening kan dat enkel doordat de echtgenoten een rechtskeuze uitbrengen en het toepasselijke recht veranderen. Ten aanzien van het toepasselijke recht geeft de verordening een getrapte verwijzingsregel, dus een verwijzingsregel met meerdere treden die langs moeten worden gegaan om het toepasselijke recht te bepalen. Art. 22 verordening zegt dat je in beginsel moet kijken naar de vraag of partijen zelf een rechtskeuze hebben uitgebracht. Als er geen geldige rechtskeuze is uitgebracht, dan geeft art. 26 aan dat het recht van het land waar de echtgenoten na huwelijksluiting hun eerste gemeenschappelijke verblijfplaats vestigen van toepassing is. Als ze na het huwelijk zich niet in hetzelfde land vestigen, dan is hun gemeenschappelijke nationaliteit bepalend voor het toepasselijke recht. Als ze ook geen gemeenschappelijke nationaliteit hebben, dan moet er worden gekeken naar het recht van het land met de nauwste verbondenheid.

Art. 22 verordening ziet op de rechtskeuze. De echtgenoten kunnen de rechtskeuze voorafgaand aan het huwelijk uitbrengen. Het kan ook gedurende het huwelijk. Een oorspronkelijke rechtskeuze kan tijdens het huwelijk worden gewijzigd. De echtgenoten mogen enkel kiezen voor het recht van een land waarmee een bepaalde band bestaat. De band wordt vertegenwoordigd door de gewone verblijfplaats of de nationaliteit van een van de echtgenoten op het moment van het uitbrengen van de rechtskeuze. Bij de nationaliteit hoeft niet te worden gekeken naar de effectiviteit van een eventuele dubbele nationaliteit. Voor het recht van de landen van beide nationaliteiten mag worden gekozen. De realiteitstoets houdt in dat er wordt getoetst of de banden met de nationaliteit nog reëel zijn; deze toets hoeft niet te worden aangelegd. De nationaliteit van een echtgenoot mag dus verwaterd zijn. Er mag dan alsnog voor worden gekozen. De nationaliteit of gewone verblijfplaats moet aanwezig zijn op het moment van het uitbrengen van de rechtskeuze.

Als er geen geldige rechtskeuze is, dan is van toepassing het recht van het land waar echtgenoten na huwelijksluiting hun eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats hebben (eerste huwelijksdomicile). De gewone verblijfplaats moet worden vastgesteld aan de hand van het centrum van sociaal en economisch bestaan, waarbij moet worden gekeken naar feitelijke elementen, zoals BRP-inschrijving, woning, werk, verzekering et cetera. De inschrijving wordt vaak als doorslaggevend element meegenomen, maar iemand kan feitelijk een gewone verblijfplaats hebben in een ander land. Bij het begrip 'huwelijksdomicile' speelt de vraag hoe snel je in een land moet zijn gaan samenwonen om het recht van dat land toe te kunnen passen. Uit par. 49 van de preambule staat dat de gemeenschappelijke verblijfplaats kort na de huwelijksluiting aanwezig moet zijn. Niet duidelijk is wordt moet worden gezien onder 'kort na de huwelijksluiting'. In Nederland wordt binnen de rechterlijke macht, advocatuur en notariaat een termijn van 6 maanden (deze termijn gold ook onder het Verdrag van 1978) gehanteerd voor de verordening.

Vb. Er is een Nederlandse man met gewone verblijfplaats in Nederland en een Nederlandse vrouw met gewone verblijfplaats in Marokko. Het huwelijk vindt plaats in Marokko en er zijn geen huwelijkse voorwaarden en rechtskeuze. Na het huwelijk een maand huwelijksreis in Dubai, drie maanden verblijf in Marokko en daarna vestigen de echtgenoten zich in Nederland. Vijf jaar later wordt er een verzoek tot echtscheiding ingediend. Welk recht beheerst het huwelijksvermogensregime? We gaan ervan uit dat de verordening van toepassing is. Er is geen rechtskeuze, dus art. 26: er moet worden gekeken naar het eerste huwelijksdomicile. In casus is dat Nederland, want binnen 6 maanden na het huwelijk in Nederland gevestigd en het verblijven in Dubai en Marokko lijken niet van duurzame aard te zijn. Nederlands recht is van toepassing op het huwelijksvermogensregime.

Als binnen zes maanden geen eerste huwelijksdomicile is, dan moet er worden gekeken naar de gemeenschappelijke nationaliteit op het moment van huwelijksluiting. Onder het Verdrag van 1978 werd een termijn van zes maanden gehanteerd voor het verkrijgen van een gemeenschappelijke nationaliteit. De nationaliteit moet gemeenschappelijk zijn op het moment van huwelijksluiting, dus flexibiliteit is niet geldig voor de verordening. Er wordt geen effectiviteitstoets of realiteitstoets aangelegd. Art. 26 lid 2 verordening zegt dat als de echtgenoten beschikken over een gemeenschappelijke dubbele nationaliteit, dus bijvoorbeeld allebei Nederland en Frans, dan wordt er niet gekeken naar de gemeenschappelijke nationaliteit voor het toepasselijke recht.

Als er geen gemeenschappelijke nationaliteit is, dan moet er worden gekeken naar het recht van het land met de nauwste verbondenheid met het huwelijk. Alle omstandigheden moeten in ogenschouw worden genomen. Denk hierbij aan de plaats van huwelijksluiting, de ligging van het gemeenschappelijk vermogen, de taal en het sociaal netwerk. Er moet worden gekeken naar het tijdstip van huwelijksluiting voor het vaststellen van de nauwste verbondenheid. Het is van belang om dit criterium te vergelijken met de bepaling onder het Haags Verdrag. Ook daar is de laatste trede de nauwste verbondenheid, maar daaronder moet de nauwste verbondenheid worden vastgesteld aan de hand van feiten en omstandigheden over de gehele duur van het huwelijk, dus niet op het moment van huwelijksluiting.

Vb. Een Nederlandse man is getrouwd met een Franse vrouw en wonen sinds het huwelijk twee jaar in Nederland en vijftien jaar daarna in Frankrijk. Ze gaan scheiden. Er zijn geen huwelijkse voorwaarden en rechtskeuze, dus art. 22 verordening niet van toepassing. Art. 26 verordening is van toepassing: het eerste huwelijksdomicile, dus Nederlands recht is van toepassing. Het onveranderlijkheidsbeginsel leidt tot het feit dat de veranderingen in feiten en omstandigheden niet leiden tot de toepassing van ander recht. Art. 26 lid 3 maakt het mogelijk om een uitzondering toe te laten op de toepassing van het Nederlandse recht. De uitzondering komt enkel aan de orde als het toepasselijke recht is vastgesteld aan de hand van het eerste huwelijksdomicile. De uitzondering houdt in dat één van de echtgenoten de rechter kan verzoeken van toepassing te verklaren het recht van hun laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats. De rechter moet toetsen aan twee criteria. Ten eerste moeten de echtgenoten beduidend langer op de laatste gewone verblijfplaats dan het eerste huwelijksdomicile hebben verbleven. Het tweede criterium is dat beide echtgenoten bij het regelen van de vermogensrechtelijke betrekkingen zijn uitgegaan van het recht van het land van de laatste gewone verblijfplaats. De rechter moet uitspreken

dat de uitzondering van toepassing is. Bij toewijzing van de uitzondering geldt het toepasselijke recht met terugwerkende kracht, maar de niet-verzoekende echtgenoot kan zich hiertegen verzetten. Er ontstaat dan toepassing van het wagonstelsel, dus in casus eerst Nederlands recht voor de twee jaar dat echtgenoten gewoond hebben in Nederland en daarna Frans recht voor de 15 jaar dat de echtgenoten in Frankrijk hebben gewoond. Van belang is dat de rechten van derden onverlet blijven. De uitzondering is niet van toepassing als partijen gedurende de periode dat ze nog niet verhuist waren naar de lidstaat van hun laatste gewone verblijfplaats huwelijkse voorwaarden hebben gemaakt.

Oudere regelingen

Bij een huwelijk tussen 1912 en 1977 is het Haags Huwelijksgevolgenverdrag 1905 van toepassing. Dat verdrag zegt dat het toepasselijke recht wordt bepaald door de nationale wet van de man (art. 2). In 'Chelouche/Van Leer' in 1976 zei de Hoge Raad dat als het verdrag niet van toepassing is, dan moet worden gekeken naar de rechtskeuze, gemeenschappelijke nationaliteit, eerste huwelijksdomicile en nauwst verbonden recht. Hierop is ook de trede-maniër van toepassing. Het Haags Verdrag van 1978 was materieel van toepassing op het huwelijksvermogensregime. Temporeel van toepassing op huwelijken gesloten na 1 september 1992 en voor 19 januari 2019. De Huwelijksvermogensrechtverordening heeft voorrang op dit verdrag. Het Verdrag heeft een universeel toepassingsgebied (art. 2). Ook dit verdrag heeft een getrapte verwijzingsregel. Eerst de rechtskeuze, dan eerste gewone verblijfplaats na huwelijksluiting, de gemeenschappelijke nationaliteit en dan de nauwste verbondenheid. Volgens art. 5 draaien de tweede en derde trede om voor echtgenoten met een gemeenschappelijke Nederlandse nationaliteit. De gemeenschappelijke nationaliteit wordt doorslaggevend, in plaats van de huwelijksdomicile.

Onder het verdrag was het ook mogelijk om onroerend goed dat in het buitenland was gelegen te onderwerpen aan het plaatselijke recht van ligging (art. 3 lid 4 en 6 lid 4). Er geldt een rek van 6 maanden ten aanzien van het vestigen van een eerste huwelijksdomicile en het hebben van een gemeenschappelijke nationaliteit ten tijde van de huwelijksluiting. Een dubbele gemeenschappelijke nationaliteit is geen gemeenschappelijke nationaliteit (art. 15 lid 2). Voor de nauwste verbondenheid gelden alle feiten en omstandigheden gedurende het huwelijk.

Art. 7 lid 1 regelt de onveranderlijkheid. Lid 2 geeft uitzonderingen hierop. Automatische wijzigingen kunnen optreden in het toepasselijk recht als er geen rechtskeuze is gemaakt en er geen huwelijkse voorwaarden zijn opgemaakt door de echtgenoten. Bij een gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van 10 jaar of meer verandert het toepasselijke recht automatisch (sub 2). De automatische veranderingen doen zich niet voor als de verordening van toepassing is.

HC 6B, 20-12-2019, Alimentatie, kindbescherming, ouderlijke verantwoordelijkheid

In een situatie omtrent alimentatie wordt de bevoegdheid van de rechter bepaald aan de hand van de Alimentatieverordening. De verordening geeft niet aan welk recht van toepassing is op een situatie. Art. 15 geeft aan dat het toepasselijk recht moet worden bepaald aan de hand van het Haags Onderhoudsprotocol 2007. De verordening geeft wel regels voor de erkenning en tenuitvoerlegging van een vonnis. Het algemeen internationaal privaatrecht is van toepassing als de verordening niet van toepassing wordt geacht.

Materieel is de verordening van toepassing op onderhoudsverplichtingen uit familiebetrekkingen en huwelijk (art. 1 verordening). De verordening heeft een universeel toepassingsgebied. Het temporele toepassingsgebied is beperkt tot procedures die zijn ingesteld op of na 18 juni 2011 (art. 75).

Art. 3 verordening geeft regels over de bevoegdheid van de rechter. Bevoegd zijn de rechter in de gewone verblijfplaats van de verweerder, de rechter in de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde, de rechter die bevoegd is om over de echtscheiding te oordelen (nevenverzoek) of de rechter die bevoegd is om over de ouderlijke verantwoordelijkheid te oordelen (nevenverzoek). In 'A/B' ging het om een echtscheiding. In twee verschillende lidstaten vonden procedures plaats. De moeder vroeg aan de rechter om kinderalimentatie toe te kennen. Het Hof oordeelde dat bij cumulatie tussen de gronden van de twee nevenverzoeken, dus twee rechters zijn bevoegd, dat de laatste prevaleert. Als er bij een lidstaat een verzoek is ingediend met betrekking tot de scheiding of de verbreking van een huwelijksband tussen ouders met een minderjarig kind, en bij een gerecht van een andere lidstaat een verzoek is ingediend met betrekking tot de ouderlijke verantwoordelijkheid voor hetzelfde kind, dat verzoek tot onderhoudsverplichting een nevenverzoek is bij het verzoek betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid (art. 3 onder d verordening).

Art. 4 verordening gaat over de forumkeuze. Uit art. 5 verordening volgt dat een stilzwijgende rechtskeuze ook mogelijk is. Voor de uitdrukkelijke forumkeuze gelden beperkingen. Partijen kunnen enkel kiezen voor de toepassing van het recht van een lidstaat als ten minste een van hen in de betreffende lidstaat gewone verblijfplaats heeft of de nationaliteit van die lidstaat heeft. Ingevolge art. 4 lid 3 verordening is de rechtskeuze uitgesloten met betrekking tot alimentatie.

Voor het toepasselijke recht moet worden gekeken naar het Haags onderhoudsprotocol 2007. Het materiële toepassingsgebied is onderhoudsverplichtingen die ontstaan uit familiebetrekkingen of het huwelijk (art. 1). Het formele toepassingsbereik is universeel (art. 2). Het temporele toepassingsgebied is onderhoudsaanspraken vanaf 18 juni 2011 (art. 22). Art. 3 geeft aan dat voor het toepasselijke recht aansluiting moet worden gezocht bij het land van de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde. Art. 4 en 5 geven uitzonderingen op die regel. Voor kinderalimentatie (art. 4) wordt uitgegaan van een stelsel van conflictenrechtelijke herkansingen. Indien de onderhoudsgerechtigde op grond van het door art. 3 aangewezen recht geen levensonderhoud van de onderhoudsplichtige kan krijgen, dan is het recht van het forum van toepassing (art. 4 lid 2). Als de onderhoudsplichtige de zaak aanhangig heeft gemaakt bij de rechter van de gewone verblijfplaats dan is ook het recht van het forum van toepassing (art. 4 lid 3). Als de onderhoudsgerechtigde via dit recht geen levensonderhoud kan verkrijgen, dan is het recht van de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde van toepassing. Voor partneralimentatie (art. 5) geldt dat de hoofdregel niet van toepassing is indien een van de partijen zich daartegen verzet en het recht van een andere staat nauwer verbonden is met het huwelijk.

Op grond van art. 7 lid 1 kunnen de onderhoudsgerechtigde en de onderhoudsplichtige ten behoeve van een bepaalde procedure in een bepaalde staat uitdrukkelijk het recht van die staat als toepasselijk aanwijzen. De rechtskeuze moet vooraf worden vastgelegd in een overeenkomst, welke moet worden ondertekend en de inhoud moet voor raadpleging op een later tijdstip beschikbaar zijn (art. 7 lid 2). Het ziet enkel op bepaalde procedures in een bepaald land. Voor de algemene rechtskeuze kunnen partijen kiezen voor de rechtsstelsels genoemd in art. 8 lid 1. Daarvoor moet een overeenkomst op schrift worden gesteld en door partijen worden ondertekend (art. 8 lid 2). Lid 3 geeft aan dat de rechtskeuze is uitgesloten ten aanzien van kinderalimentatie. De hardheidsclausule van lid 5 houdt in dat het

aangewezen recht buiten toepassing wordt gelaten indien de toepassing van dat recht leidt tot kennelijk onbillijke of onredelijke gevolgen voor een van de partijen, tenzij de partijen op het tijdstip van de aanwijzing volledig geïnformeerd waren en zich bewust waren van de gevolgen van de aanwijzing.

Ouderlijke verantwoordelijkheid

‘Ouderlijke verantwoordelijkheid’ is een ruim begrip. Ouderlijk gezag, omgang, informatie- en consultatieregelingen, kindbeschermingsmaatregelen, vervangende toestemming en bewind met betrekking tot het erfdeel ten behoeve van het kind vallen onder het begrip. Onder een kind moet een personen tot 18 jaar verstaan worden.

Voor de bevoegdheid van de rechter moet worden gekeken naar Brussel II-bis, het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996, de uitvoeringswet internationale kindbescherming en art. 1-14 Rv. Het Haags Kinderbeschermingsverdrag bepaalt ook het toepasselijke recht. Voor de erkenning en tenuitvoerlegging is Brussel II-bis, Haags Kinderbeschermingsverdrag en art. 431 Rv van toepassing.

Vb. Een Nederlandse man en Surinaamse vrouw hebben een huwelijk gesloten in juli 2010 in Nederland. Er zijn huwelijkse voorwaarden, maar geen rechtskeuze. In 2011 verhuizen man en vrouw naar Verenigde Staten voor het werk van de man. In 2012 krijgen ze een dochter. In 2019 verhuist de man naar Londen en de vrouw en het kind blijven achter in Verenigde Staten. De man dient na enkele maanden een echtscheidingsverzoek in bij de Nederlandse rechter en vraagt tevens om een omgangsregeling met de dochter.

Vb (arrest). Een Nederlandse man en Italiaanse vrouw hebben elkaar via internet leren kennen. De man woont bij zijn moeder in Nederland. De vrouw woont in Spanje. Er wordt een kind geboren in Nederland. De man heeft de minderjarige erkend. De vrouw is teruggegaan met het kind naar Spanje. De man verzoekt bij Nederlandse rechter om toekenning van gezamenlijk ouderlijk gezag. Brussel II-bis ziet materieel op de ouderlijke verantwoordelijkheid (art. 1 lid 1 sub b verdrag). Voor de formele toepassing moet het kind gewone verblijfplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat (art. 8 verdrag). Of het kind heeft gewone verblijfplaats in derde staat, die geen partij is bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag en art. 12 is vervuld. Het Haags Kinderbeschermingsverdrag is materieel van toepassing op ouderlijke verantwoordelijkheid (art. 3 verdrag). Temporeel moet het gaan om maatregelen die zijn genomen na 1 mei 2011 (art. 53 verdrag). Formeel is Haags Kinderbeschermingsverdrag van toepassing als het kind gewone verblijfplaats heeft in verdragsstaat (art. 5 verdrag). Het toepasselijke recht is universeel van toepassing (art. 20 verdrag).

Stel dat het kind woont in Duitsland, dan zijn de bevoegdheidsregels van Brussel II-bis van toepassing. Duitsland is ook een verdragsstaat voor Haags Kinderbeschermingsverdrag, dus dat verdrag is dan ook van toepassing. Er is een samenloop. Heeft het kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een EU-lidstaat, dan past de rechter Brussel II-bis toe. Heeft het kind zijn gewone verblijfplaats niet in een EU-lidstaat, maar wel op het grondgebied van een andere bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag aangesloten, dan past de rechter het Haags Kinderbeschermingsverdrag toe. Heeft het kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een land dat noch een EU-lidstaat is, noch een verdragsluitende staat is, dan stelt de rechter vast of aan de toepassingsvoorwaarden van art. 12 Brussel II-bis is voldaan. Zo ja, dan past hij art. 12 verdrag toe. Zo nee, dan past de Nederlandse rechter de commune Nederlandse bevoegdheidsregels toe (art. 4, 5 en 9 Rv).

Art. 8 Brussel II-bis zegt dat de rechter van het land waar het kind de gewone verblijfplaats heeft, bevoegd is. In verband met de belangen van het kind is dit de meest natuurlijke rechter. Het peilmoment is het tijdstip dat de zaak aanhangig wordt gemaakt. In Nederland is dat de datum van binnenkomst van het verzoekschrift bij de griffie in eerste aanleg. De bevoegdheid van de rechter verandert niet door een eventuele verhuizing van het kind. Het begrip ‘gewone verblijfplaats’ moet feitelijk worden beoordeeld, dus er moet worden gekeken naar de integratie van het kind in zijn sociale en familiale omgeving, de duur en de reden van het verblijf, de bedoelingen en voornemens van de ouders, de taalkennis van het kind en de plaats waar het kind naar school gaat.

Art. 12 lid 1 Brussel II-bis kan ook bevoegdheid geven aan de rechter. Het gaat dan om prorogatie. De bevoegdheid van de rechter berust ten aanzien van de ouderlijke verantwoordelijkheid op een nevenverzoek bij een echtscheidingsprocedure. De bevoegdheid van de echtscheidingsrechter ziet dan ook op het nevenverzoek. De materie moet dan wel onder het materiële toepassingsgebied vallen. Ook moet ten minste een van de ouders ouderlijke verantwoordelijkheid draagt, de bevoegdheid moet worden aanvaard en de bevoegdheid moet worden gerechtvaardigd door de belangen van het kind.

Art. 5 van het Haags Kinderbeschermingsverdrag regelt de bevoegdheid van de rechter als het kind een gewone verblijfplaats heeft op het grondgebied van een verdragsstaat. De gewone verblijfplaats bepaalt de bevoegde rechter. Het uitgangspunt van het voortduren van de bevoegdheid geldt niet, dus een verhuizing kan van invloed zijn op de bevoegdheid van de rechter. Het peilmoment is het moment waarop de beslissing wordt genomen. Art. 10 van het Haags Kinderbeschermingsverdrag regelt de accessoire bevoegdheid van de echtscheidingsrechter. Anders dan op grond van art. 12 Brussel II-bis is deze prorogatie van rechtsmacht niet mogelijk in andere dan echtscheidingsprocedures.

De Nederlandse rechter kan ook bevoegdheid ontlenen aan art. 1-14 Rv. Art. 4 lid 2 Rv bepaalt dat ongeacht de gewone verblijfplaats van het kind, de Nederlandse echtscheidingsrechter altijd bevoegd is voorlopige voorzieningen te treffen. De accessoire bevoegdheid van de rechter wordt uitgesloten als de rechter wegens geringe verbondenheid met de rechtssfeer van Nederland niet in staat is om het belang van het kind naar behoren te beoordelen (art. 4 lid 3 sub b Rv). De Nederlandse rechter heeft in zaken betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid geen bevoegdheid als het kind zijn gewone verblijfplaats niet in Nederland heeft. Dit is anders als de rechter zichzelf in staat acht om de belangen van het kind naar behoren te beoordelen, waarbij onvoldoende is als dat gebeurt omdat het kind de Nederlandse nationaliteit heeft (art. 5 Rv). In art. 9 sub b Rv is een bepaling opgenomen die een bevoegdheidsgrondslag geeft voor gevallen waarin een gerechtelijke procedure buiten Nederland onmogelijk is.

Voor het toepasselijke recht moet worden gekeken naar het Haags Kinderbeschermingsverdrag. Het maakt niet uit dat het kind gewone verblijfplaats heeft in een Europese lidstaat. Art. 15 verdrag biedt het uitgangspunt. Het toepasselijke recht is op grond van die bepaling in beginsel het recht van de gewone verblijfplaats van het kind. Art. 16 verdrag stelt dat het van rechtswege ontstaan van ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door het recht van de gewone verblijfplaats van het kind. Voor de uitoefening van die verantwoordelijkheid geldt hetzelfde op grond van art. 17 verdrag, tenzij de gewone verblijfplaats wijzigt.